

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3135/2021. (IV. 22.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 34. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény 71. § (6) bekezdésének a végintézkedésre és a végrendeleti örökösre vonatkozó rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 34. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdés és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Kérte annak megállapítását, hogy az Alaptörvényben biztosított joga sérült alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés alkalmazása folytán a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 43.Pkf.630.062/2020/5. számú – az indítványozónak 2020. április 28-án kézbesített – végzése és az e végzéssel helybenhagyott, dr. Berberovics Mirjana közjegyző előtt 11015/ü/1270/2018. számon indult megismételt hagyatéki eljárásban hozott 11015/0/1270/2018/20. számú végzés által, amely teljes egészében jóváhagyta a dr. Bókai Judit budapesti közjegyző által hozott, 2016. március 16-án kelt 11015/19/2016/11. számú hagyatékátadó végzést.
- [3] Kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Hetv.) 71. § (6) bekezdésének a végintézkedésre és a végrendeleti örökösre vonatkozó rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét és azokat semmisítse meg.
- [4] Kérte a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 34. § (1) és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását is, és a „jóváhagyás céljából”, „földtulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzésének jóváhagyására irányuló” mondatrészek megsemmisítését, mert azok ellentétesek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:87. § (2) bekezdésében az örökség megnyílására vonatkozó szabállyal.
- [5] Az alkotmányjogi panasz szerint „a felsorolt jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdését, XIII. cikkének (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény Alapvetés részének B) cikk (1) bekezdésében kimondott elvet, miszerint »Magyarország független demokratikus jogállam«, mert meghatározó jelentőségű törvények egymásnak ellentmondó rendelkezései sértik a jogbiztonság követelményét”.

- [6] 2. Az indítványra okot adó ügy előzményéhez tartozik az alkotmányjogi panasz szerint, hogy a 2015. október 2-án elhunyt örökgyógyó a 2012. október 6-án érvényesen létrejött végrendeletében tett rendelkezésének végrehajtása, három összesen 0.9551 hektár területű föld-ingatlan tulajdonjogának az indítványozó számára való átadása meghiúsult, mert a 2016. március 31-én dr. Bókai Judit közjegyző által hozott 11015/Ü/19/2016/11. számú hagyatékátadó végzés a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdése alapján, a végrendelet indítványozó javára szóló rendelkezését érvénytelennek tekintve a földek tulajdonjogát – más törvényes örökös híján – törvényes öröklés jogcímén a Magyar Államnak adta át. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 43.Pkf.634.864/2016/4. számú végzése a közjegyző végzését helybenhagyta. A végzéssel szemben az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordul az Alkotmánybírósághoz. Ennek alapján a 24/2017. (X. 10) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) az Alkotmánybíróság megállapította: az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvényellenességet idézett elő azáltal, hogy a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdése hatálybalépésével egyidejűleg nem gondoskodott olyan szabály megalkotásáról, amely a végintézkedésen alapuló tulajdonszerzés jóváhagyásának megtagadása esetére, amennyiben a törvényes öröklés rendjén az állam öröklése áll be, a végrendeleti örökös javára megváltást állapít meg. Az indítványozó utalt arra, hogy a jelen alkotmányjogi panasz eredeti benyújtása után néhány nappal az Országgyűlés megalkotta ezt a jogszabályi rendelkezést a Földforgalmi tv. 34. § (4) bekezdése beiktatásával.
- [7] Az alkotmányjogi panasz szerint az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdésének utolsó mondata („Ha a mezőgazdasági igazgatási szerv megtagadja az örökös javára a tulajdonszerzés jóváhagyását, a végrendelet ezen rendelkezését érvénytelennek kell tekinteni.”) alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a megsemmisített rendelkezés az indítványozó ügyében nem alkalmazható.
- [8] Az indítvány szerint az Országgyűlés jogalkotási feladatának késve tett eleget, nem hozott időben olyan jogszabályt, amely megváltást állapított volna meg vagy más módon szüntette volna meg az örökléshez való alkotmányos jog korlátozásának aránytalanságát {24/2017 (X. 10.) AB határozat, Indokolás [27] és [42]}; miután az indítványozó három éves folyamatos őstermelői jogviszony alapján megszerezte a földműves státuszt (így a 300 hektáros földszerzési maximumot a tulajdonában lévő nem egészen öt hektárnyi földterület a megszerezni kívánt egy hektárnál kevesebb földterülettel együtt sem éri el), kérte a közjegyzőtől, hogy megismételt hagyatéki eljárásban adja tulajdonába az érvényes végrendeletben neki juttatott föld-ingatlanokat.
- [9] Dr. Berberovics Mirjana közjegyző a megismételt eljárásban megkereste a mezőgazdasági igazgatási szervet a tulajdonszerzés jóváhagyása céljából. A mezőgazdasági igazgatási szerv megállapította, hogy az indítványozó szerepel a földművesek nyilvántartásában, nem állapította meg, hogy tulajdonszerzése sértené a 300 hektáros szerzési maximumot, mégis elutasította erről igazolás kiállítását, arra hivatkozva, hogy az örökség megnyílásakor, azaz az örökgyógyó halála pillanatában még nem volt az indítványozó földműves. A közjegyző a megismételt hagyatéki eljárást lezáró végzésében „teljes egészében helybenhagyta” azt a dr. Bókai Judit közjegyző által hozott hagyatéki végzést, amely a végrendelet érvénytelenségére vonatkozó, az Alkotmánybíróság által megsemmisített rendelkezés alapján tagadta meg az indítványozó számára a hagyaték átadását. Az indítványozó szerint az érvénytelenséget kimondó mondat alkalmazását az ügyében megtiltotta az alkotmánybírósági határozat, tehát a közjegyző végzése a Hetv. 71. § (6) bekezdése alapján hozta meg a hagyaték számára való átadását megtagadó végzést. A Fővárosi Törvényszék végzése helybenhagyta a közjegyző végzését. A panasz szerint a Hetv. 71. § (6) bekezdése tartalmilag megismételte a Földforgalmi tv. 34. § Alkotmánybíróság által megsemmisített (3) bekezdésének rendelkezését.
- [10] 3. Az indítványozó ezért kérte az Alkotmánybíróságot a Hetv. 71. § (6) bekezdése a végintézkedésre és a végrendeleti örökösre vonatkozó mondatainak megsemmisítését, mert azok szintén sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott „az örökléshez való jogot” mint alapvető jogot, és az I. cikkének (3) bekezdésében meghatározott szabályt, miszerint az alapvető jog csak a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- [11] Az alkotmányjogi panasz szerint az Abh. indokolásának [34] bekezdése megállapította, hogy „a törvényeknek megfelelő végintézkedésnél függő jogi helyzet állt fenn, amelyen az örökség megnyílásától a kedvezményezett személynek jogos várakozása van. Ezt fejezi ki a passzív öröklési jog.” A [35] bekezdés kimondja: „a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdésének utolsó mondata — amely egyedüli, kizárólagos jogkövetkezményként az érvénytelenségről rendelkezik — nem tekinthető az elérni kívánt céllal észszerűen arányos korlátozásnak.”

- [12] Az indítvány utal arra, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a 2014. március 15-ig hatályban volt régi Ptk.) 600. § b) pontja szerint kiesik az öröklésből, „aki a hagyatékot az öröklés megnyílásakor törvényről fogva nem szerezheti meg”. Az örökgyő halála idején, az öröklés megnyílásakor azonban már a Ptk. volt hatályban, amelynek a jelen ügyben alkalmazandó öröklési jogról szóló szabályai a kiesésnek ezt az esetét nem ismerik el. Az öröklésből való kiesés megállapításának nincs helye, de nem is erre hivatkoztak a végzések.
- [13] Az öröklési jog alkotmányos védelme szempontjából elengedhetetlen, hogy az öröklés intézményének a Ptk.-ban foglalt szabályai egységesen érvényesüljenek a jogrendszerben. A jogbiztonságot veszélyezteti az a helyzet, hogy ellentmondanak egymásnak egyrészt: a Ptk. VII. könyv (Öröklési jog) 7:2 § (Öröklési igény) „Az öröklési igény nem évül el.” mondata, a 7:4. § (Kiesés az öröklésből) rendelkezései, valamint a 7:87. § (Az örökség megnyílása) rendelkezései.
- [14] Az indítványozó utal arra is, hogy a Hetv. 71. § (6) bekezdésének 2018. január 1-jén hatályba lépett rendelkezése ellentétes a Földforgalmi tv. 34. § 2020. július 1-jén hatályba lépett (4) bekezdésével, amely az örököszt az ilyen esetben megillető kártalanításról rendelkezik. Ez az ellentmondás a jogalkalmazók számára zavart keltő, a jogbiztonságot veszélyeztető, ezért alaptörvény-ellenes. A panasz szerint, ha a földműves státuszának a mezőgazdasági igazgatási szerv eljárása idején való fennállását kellene vizsgálni, akkor a két törvény ellentmondása kiküszöbölhető lenne. A jogbiztonság követelményét az is sérti, hogy a jóváhagyásról szóló rendelkezés nem egyértelmű abból a szempontból, hogy a földszerző képességnek az öröklés megnyílásakor vagy pedig a mezőgazdasági igazgatási szerv eljárása idején kell-e fennállnia. Ha a jogalkotó feltehető racionális célját vesszük figyelembe (hogy lehetőleg földművesek szerezhessenek földet), akkor ezzel sincs összhangban az előbbi értelmezés.

II.

- [15] 1. Az Alaptörvény indítvány felhívott szabályai szerint:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam. [...]”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. [...]”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

- [16] 2. A Földforgalmi tv. érintett rendelkezései:

„34. § (1) A föld tulajdonjogáról végintézkedéssel történő rendelkezés esetén – a hagyatéki eljárás keretében – a közjegyző küldi meg a végintézkedést a föld tulajdonjogának megszerzését illetően jóváhagyás céljából a mezőgazdasági igazgatási szervnek. A föld tulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzésének jóváhagyására irányuló eljárásban az eladó alatt az örökgyőt, a vevő alatt az örököszt kell érteni.

(2) A föld tulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzésének jóváhagyására irányuló eljárásban figyelmen kívül kell hagyni az elővásárlási jogról, az elővásárlásra jogosultakról, az elővásárlásra jogosult elfogadó jognyilatkozatáról, a jegyzékről, a tulajdonos választási jogáról, és az ezzel összefüggő, a mezőgazdasági igazgatási szerv általi kijelöléséről szóló rendelkezéseket. Az eljárásban nem kell megkeresni a helyi földbizottságot az állásfoglalásának beszerzése céljából.

(3) A mezőgazdasági igazgatási szerv azt vizsgálja, hogy az örökös szerzőképessége fennáll-e, és a végintézkedés nem eredményezi-e tulajdonszerzési korlátozás megsértését vagy megkerülését. A mezőgazdasági igazgatási szerv a döntését közli a közjegyzővel is.

(4) Ha a mezőgazdasági igazgatási szerv megtagadja az örökös javára a tulajdonszerzés jóváhagyását, és a föld törvény erejénél fogva az állam tulajdonába és a Nemzeti Földalapba kerül, akkor az örököszt kártalanítás illeti meg. A kártalanítás összege az ingatlan értékbecslésében megállapított érték, melyből le kell vonni az államot

mint örökös terhelt hagyatéki tartozások összegét. Az értékbecslés elkészítéséről és a kártalanítás megfizetéséről a tulajdonosi joggyakorló gondoskodik a tulajdonszerzést követő 60 napon belül.”

- [17] 3. A termelőszövetkezeti földhasználati jog alatt álló földrészek tulajdonjogának rendezéséről és egyes földügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XL. törvény (a továbbiakban: Módtv.) érintett rendelkezései:

„10. § (1) E törvény – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel – 2020. július 1-jén lép hatályba. [...]

103. § A Földforgalmi tv. a következő 76. és 77. §-sal egészül ki:

»76. § E törvénynek a termelőszövetkezeti földhasználati jog alatt álló földrészek tulajdonjogának rendezéséről és egyes földügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XL. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv.) megállapított 12. § (3) bekezdését a Módtv. hatálybalépése napján, vagy azt követően indult hatósági jóváhagyási eljárásban és ingatlan-nyilvántartási eljárásban kell alkalmazni. Ha a Módtv. hatálybalépése napján folyamatban lévő hatósági jóváhagyási eljárás eredményeként a szerződés jóváhagyásra kerül, az érintett szerződés alapján indult ingatlan-nyilvántartási eljárásban – az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvényben foglaltaktól eltérően – a Módtv. hatálybalépését megelőző napon hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.

77. § A Módtv.-vel megállapított 34. § (4) bekezdésében foglalt kártalanítási összeg megilleti azt a személyt is, aki a Módtv. hatálybalépését megelőzően bekövetkezett öröklés tekintetében az e törvény szerinti szerzőképesség hiánya miatt az örökségtől elesett, és az örökléssel érintett földrészlet az állam tulajdonába került.«”

- [18] 4. A Hetv. szerint:

„71. § (6) Ha a mezőgazdasági igazgatási szerv a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló törvény alapján a hatósági bizonyítvány kiadását megtagadja, a közjegyző a végintézkedés ezzel ellentétes rendelkezését semmisnek tekinti; a hagyaték érintett része tekintetében a végrendeleti örökösre, a bizalmi vagyongazdálkodóra, vagy a végintézkedéssel létesített alapítványra való átszállás nem állapítható meg, illetve a hagyaték érintett része a végrendeleti örökösnek, a bizalmi vagyongazdálkodónak, a végintézkedéssel létesített alapítványnak ideiglenes hatállyal sem adható át.”

III.

- [19] 1. Az Abtv. 56. § (1) szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról.
- [20] A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [21] A (4) bekezdés úgy szól, hogy a befogadott alkotmányjogi panaszt – érdemi vizsgálatra – az előadó bíró az ügy érdemi elbírálását az Alkotmánybíróság ügyrendje szerint végző állandó tanács elé terjeszti.
- [22] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet a testület elé terjesztheti.
- [23] 2. A közjegyző tájékoztatása szerint a másodfokú végzést 2020. április 28-án kézbesítették az indítványozó részére, míg az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2020. június 26-án adta postára a közjegyző részére. A közjegyző az alkotmányjogi panaszt nem továbbította, hanem visszaküldte az indítványozónak, aki azt július 10-én postára adta közvetlenül az Alkotmánybíróság részére. A panaszt – a közjegyzőhöz benyújtásra figyelemmel, akinek eljárása a hagyatéki eljárásban a bíróság [Abtv. 53. § (2) bekezdés] eljárásával azonos – határidőben benyújtottnak kell tekinteni. A panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (1) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]

e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [24] 3. Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt, hogy az indítványozó érintettségének a fennállása megállapítható-e a jelen esetben. Az indítványozó érintettségét az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja megalapozza: a bírósági eljárásban fél volt.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság a panaszt a tartalma alapján bírálta el. Az alkotmányjogi panasz a következők szerint teljesíti az Abtv. 29. §-ában foglaltakat.
- [26] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés a panasz alapján az Abh. kötőereje, vagyis az, hogy a bíróság – a Földforgalmi tv. és a Hetv. alkalmazásakor – eleget tett-e az alkotmánybírósági határozatban megjelent, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését értelmező álláspontnak, vagy olyan szabályt alkalmazott, amelynek az alkalmazását az Abh. rendelkező rész 3. pontja megtiltotta. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy – amint arra a panasz is utal – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárásban hogyan kell megítélni azt, hogy a Hetv. 71. § (6) bekezdése alkalmazását követően olyan törvény-módosítás lépett hatályba, amely az indítványozóra és a konkrét ügyre is kihat. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy – a hatályos jogszabályi környezetben – a Hetv. 71. § (6) bekezdése – az indítványban felhívott érvek alapján – osztja-e a Földforgalmi tv. Abh.-ban megsemmisített, a panasz szerint hasonló rendelkezése [34. § (3) bekezdés megsemmisített utolsó mondata] sorsát, vagyis az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését sérti-e a Hetv. 71. § (6) bekezdése. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.
- [27] 5. Ugyanakkor az alkotmányjogi panasznak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmére vonatkozó részével – a jogrendszerben az egyes törvényi rendelkezések ellentmondásos voltára hivatkozással – érdemben az alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság nem foglalkozhatott. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére mint Alaptörvényben biztosított jogra az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetőleg a visszaható hatály tilalma miatt. Az indítványozó által a B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben megjelölt jogállamiság elvét az Alkotmánybíróság nem tekinti az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának (hasonlóan például: 3162/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [17]). Ennek megfelelően az indítvány ezen alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [28] 6. Az Abh. a Földforgalmi tv. 5. § 7. pontja, 10. § (2) bekezdése, valamint 34. § (1) és (3) bekezdése első két mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította. Megállapította, hogy az örökhatályú aktív öröklési jogát a Földforgalmi tv.-nek azok a szabályai, amelyek a termőföldszerzés végrendeleti öröklés címén való megszerzése elé is ugyanolyan korlátokat (feltételeket) állítanak, mint az életében az adásvétel útján való elidegenítés/szerzés elé, nem korlátozzák alaptörvény-ellenesen; az örökhatályú aktív öröklési jogának a tartalmát határozzák meg (Indokolás [29]–[33]).
- [29] Vagyis a Földforgalmi tv. 34. § (1) bekezdését az Alkotmánybíróság már érdemben vizsgálta az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését illetően. Ezért az Alkotmánybíróság a Földforgalmi tv. 34. § (1) bekezdése elleni panasz tárgyában – az Abtv. 31. § (1) bekezdése alapján – az indítványt visszautasította.

IV.

- [30] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [31] 1. Az Abh.-val befejezett eljárásban az indítványozó – többek között – a Földforgalmi tv. 34. § (1) és (3) bekezdésének teljes megsemmisítését kérte, melyet az Alkotmánybíróság a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdés utolsó mondatának megsemmisítése kivételével elutasított. Ennek kapcsán utalt arra, hogy a földműves státusz megléte vagy hiánya ahhoz az állami birtokpolitikához kötődik, amely a földszerzésre jogosult személyek körét a gazdálkodást folytató földművesekre kívánja korlátozni. Az Abh. értelmében a föld rendeltetésszerű használatából

következik, hogy a föld megszerzése alapvetően hosszútávú elköteleződést kell hogy jelentsen a föld megművelése és a mezőgazdasági termelés irányába. Nem állapítható meg az, hogy a földműves státusz feltételeit önkényesen, irracionálisan határozza meg a törvény, mert azt a jogszabályok egyrészt a mezőgazdasági vagy erdőgazdasági képzettséghez, másrészt meghatározott időtartamú, konkrét gazdálkodó tevékenységhez kötik. Mindebből alapos okkal vonható le következtetés az Abh. szerint arra nézve, hogy a földszerző milyen intenzíven kötődik a termőföldhöz. Alkotmányjogi szempontból kielégítő az a szabályozási rendszer, amely képzettségnek vagy tevékenység viszonylag rövid időtartamú, de időszerű végzésével összefüggő körülményeknek tulajdonít jelentőséget (Abh., Indokolás [30]–[31]). Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az öröklés bekövetkezéséig olyan függő jogi helyzet állt fenn, amelyre a végintézkedést tévő személyt illetően az Alaptörvény XIII. cikke alapján általában nem lehet alapjogi védelmet alapítani. Az örökhagyó aktív öröklési jogát a Földforgalmi tv.-nek azok a szabályai, amelyek a termőföldszerzés végrendeleti öröklés címén való megszerzése elé is ugyanolyan korlátokat (feltételeket) állítanak, mint az életében az adásvétel útján való elidegenítés/szerzés elé, nem korlátozzák alaptörvény-ellenesen; az örökhagyó aktív öröklési jogának a tartalmát határozzák meg (Abh., Indokolás [29]).

- [32] 2. A Hetv. 71. § (6) bekezdése a Földforgalmi tv. alapján kiadható hatósági bizonyítvány kiadásának megtagadásához köti a végrendelet ezzel ellentétes rendelkezése „semmisnek tekintését”. Az Abh. indokolásának [45] bekezdése kifejezetten utalt arra, hogy a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdése utolsó mondata megsemmisítésével, a Hetv. 71. § (6) bekezdése folytán, a jogrendszerben ellentmondás keletkezett, amely a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet kiküszöbölő jogalkotás során orvosolható.
- [33] A mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet kiküszöbölő jogalkotást tartalmaz szándéka szerint a Módtv. A Módtv. 89. §-a a Földforgalmi tv. 34. §-át kiegészítette a (4) és (5) bekezdéssel. A (4) bekezdés az örökösöt megillető kártalanításról szól, ha a mezőgazdasági igazgatási szerv megtagadja az örökös javára a tulajdonszerzés jóváhagyását, és a föld törvény erejénél fogva az állam tulajdonába kerül.
- [34] A Módtv. 103. §-a Földforgalmi tv. 34. § (4) bekezdése szerinti kártalanítást kiterjeszti arra a személyre is, aki a Módtv. hatálybalépését megelőzően bekövetkezett öröklés tekintetében az e törvény szerinti szerzőképesség hiánya miatt az örökségtől elesett, és az örökléssel érintett földrészlet az állam tulajdonába került.
- [35] A Módtv. ezzel az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított örökléshez való jogot az értékgarancia nyújtásával {23/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [16]–[17]} védi, ami az Abh.-val összhangban lévő megoldás. Nem állapítható ezért meg, hogy a Hetv. 71. § (6) bekezdése ebben, az elbíráláskor hatályos jogszabályi környezetben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését sértené, figyelemmel arra is, hogy a Módtv. az indítványozó ügyére kiható hatállyal oldotta fel a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdés utolsó mondata megsemmisítésével, a Hetv. 71. § (6) bekezdése folytán a jogrendszerben keletkezett ellentmondást.
- [36] 3. Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése értelmében a termőföld „a nemzet közös örökségét” képezi, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. A Földforgalmi tv. a termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása e cél szerinti eléréséhez szükséges korlátokat és feltételeket tartalmaz. Ilyen korlát az is, hogy a Földforgalmi tv. 34. § (1) és (3) bekezdése a föld tulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzésének jóváhagyására irányuló eljárásra is az adásvételnél alkalmazandó eljárás szabályai alkalmazását írja elő. A Földforgalmi tv. 34. § (2) bekezdése egyrészt a föld tulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzését védi, amikor előírja, hogy a jóváhagyásra irányuló eljárásban figyelmen kívül kell hagyni az elővásárlási jogról, az elővásárlásra jogosultakról, az elővásárlásra jogosult elfogadó jognyilatkozatáról, a jegyzékről, a tulajdonos választási jogáról, és az ezzel összefüggő, a mezőgazdasági igazgatási szerv általi kijelöléséről szóló rendelkezéseket. Másrészt az Alaptörvény P) cikke alapján megalkotott védelmi szabályok érvényesítését szolgálja, amikor előírja, hogy az eljárásban nem kell megkeresni a helyi földbizottságot az állásfoglalásának beszerzése céljából. Nem állapítható meg az indítványban felhozott érvek alapján az, hogy a Földforgalmi tv. 34. § (2) bekezdése ellentétes lenne az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével.
- [37] A földbizottság állásfoglalása alapján a mezőgazdasági igazgatási szerv határozatot ad ki a szerzési képesség vonatkozásában. Az újabb hagyatéki eljárásban az igazgatási szerv határozatát az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint, a bírói döntés értelmében a közjegyző beszerzte. Nincs adat arra, hogy az igazgatási szervnek a tulajdonszerzési képesség igazolására vonatkozó hatósági bizonyítvány kiadása megtagadásáról szóló

határozatát – ebben azt a hatósági értelmezést, hogy milyen időpontban kell fennállnia a szerzőképességnek – az indítványozó bíróság előtt megtámadta volna.

- [38] 4. Az Abh.-ban az állami kártalanítás kötelezettségének kimondásával az Alkotmánybíróság egyrészt elismerte a P) cikk hatálya alá eső tulajdontárgyak szerzésének a korlátozhatóságát, másrészt azonban az ebből fakadó terhet az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében említett „nemzetre” hárította át.
- [39] Nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság, vagy az ügyben az újabb eljárásban a közjegyző az Abh.-ban foglaltakkal ellentétesen járt volna el, és olyan szabályt alkalmazott volna, amelynek alkalmazását az Abh. kizárta. Az igazgatási szervnek a tulajdonszerzési képesség igazolására vonatkozó hatósági bizonyítvány kiadása megtagadásáról szóló újabb határozata a rendelkezésre álló adatok szerint azon a jogértelmezésen alapult, hogy az öröklés megnyíltakor fennállt időpontban vizsgálta azt, hogy az indítványozó a konkrét esetben a szóban lévő termőföldet megszerezte-e.
- [40] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Földforgalmi tv. 34. § (2) bekezdését és a Hetv. 71. § (6) bekezdését támadó indítványt elutasította; a Földforgalmi tv. 34. § (1) bekezdését illetően pedig az indítványt visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1227/2020.

